

نقشه راه تحول دیجیتال ایران

خلاصه اجرایی (پیش نویس غیر قابل استناد)

چکیده

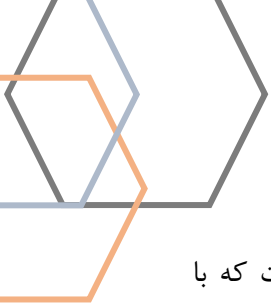
در این خلاصه اجرایی، ارکان جهت‌ساز ایران دیجیتال شامل چشم‌انداز، آرمان‌ها، اهداف، راهبردها، سیاست‌ها و پروژه‌ها معرفی شده است. این ارکان در سه لایه توانمندسازها، کاربردها و آثار مورد توجه قرار گرفته است. لایه توانمندسازهای ایران دیجیتال شامل شش سازه قانون، زیرساخت، امنیت، هویت، سواد، داده باز و لایه کاربردهای ایران دیجیتال شامل سه سازه جامعه دیجیتال، دولت دیجیتال و نیز کسب‌وکار دیجیتال می‌باشد. در لایه آثار ایران دیجیتال، ۱۰ مسئله اساسی کلان کشور در سه بعد اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی مد نظر قرار گرفته است. چشم‌انداز ایران دیجیتال بدین صورت تعریف شد: «جامعه‌ای سالم و مشارکت‌جو با اقتصادی هوشمند و دارای رشد پایدار و حاکمیتی کارآمد و شفاف در نتیجه بهره‌گیری از فناوری‌های تحول دیجیتال». با توجه به چشم‌انداز ایران دیجیتال (که منبعث از مسائل اساسی کلان کشور تدوین گردید) شش آرمان «افزایش سلامت جسم و روان جامعه»، «ارتقای مشارکت مردم در اداره جامعه»، «افزایش کارآمدی عملکرد حاکمیت»، «افزایش شفافیت»، «افزایش اشتغال» و «بهبود فضای رقابت آزاد» تعریف گردید. اهداف کمی برای تمامی اجزای چارچوب کلان اعم از لایه آثار، لایه کاربرد و لایه توانمندساز مشخص گردید (در این خلاصه اجرایی، عناوین اهداف کمی ذکر شده، اما به مقادیر برنامه‌ریزی‌شده اشاره نشده است). در این مستند، نگاشت راهبردهای تحول دیجیتال و مسائل اساسی کلان کشور نیز ارائه شده است. در نهایت ۱۳ راهبرد، ۳۰ سیاست و ۴۲ پروژه تدوین گردید. شایان ذکر است افق زمانی چشم‌انداز، آرمان‌ها، اهداف و استراتژی‌های ایران دیجیتال، سال ۱۴۰۴ و افق زمانی سیاست‌ها و پروژه‌های تدوین شده، سال ۱۴۰۰ می‌باشد.

مقدمه

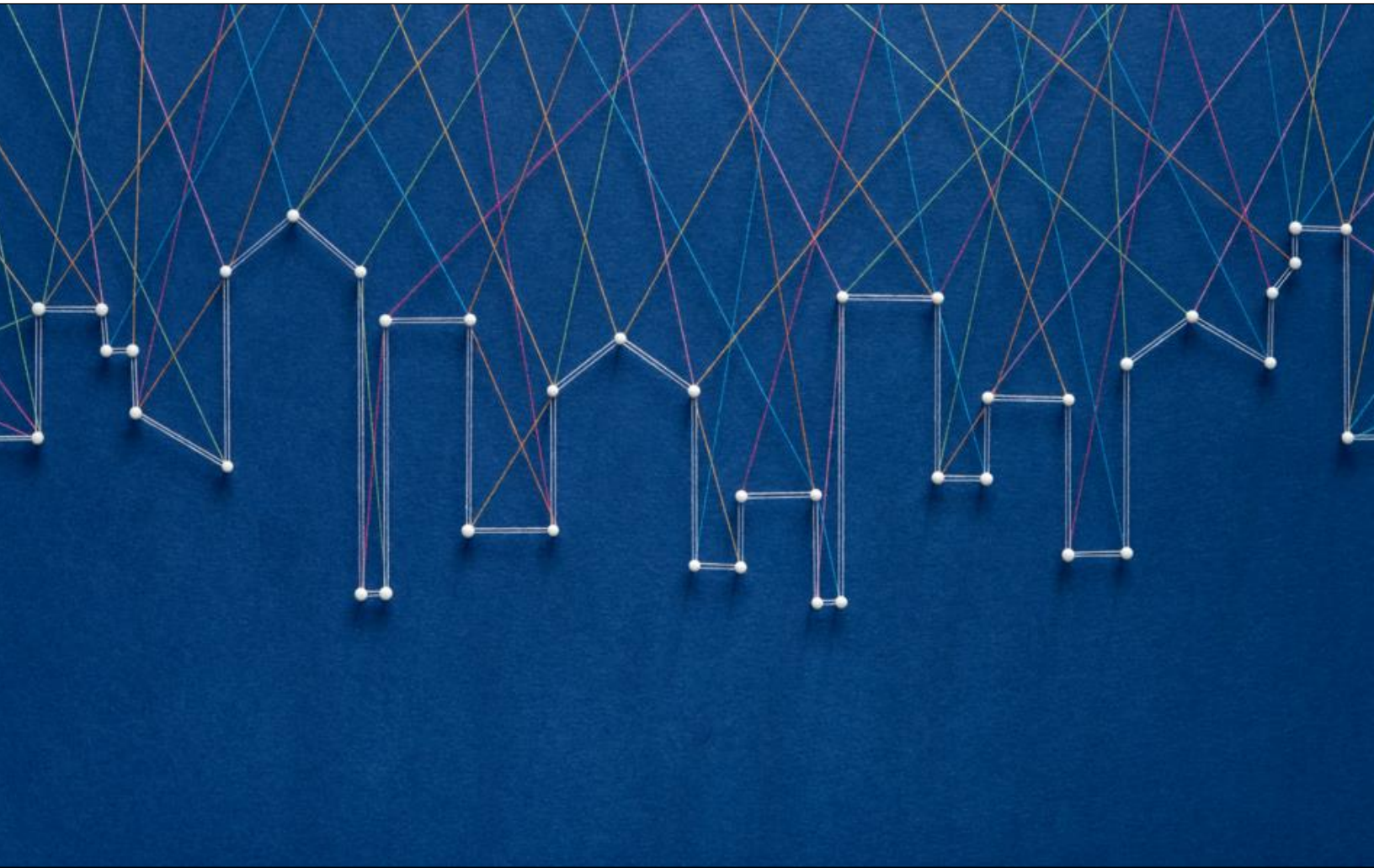
جهان امروز با پیشرفت فناوری تغییر کرده و فناوری‌های دیجیتال، زندگی و مشاغل افراد را دگرگون ساخته‌اند. اینترنت اشیاء، کلان داده، رسانه‌های اجتماعی، رایانش ابری، بلاک‌چین، واقعیت افزوده و مانند این‌ها، سازمان‌ها را به سطح بالاتری از تعاملات با مشتری، فرآیندها و خدمات توانمند شده با فناوری اطلاعات سوق داده‌اند. از خرید یک جفت کفش از طریق فرمان‌های صوتی تا استفاده از اطلاعات حس‌گرها و پهنپادها برای تجزیه و تحلیل شیوه کشاورزی و افزایش محصولات و یا استفاده از موبایل‌های هوشمند و اپلیکیشن‌های آن‌ها برای پیدا کردن کوتاه‌ترین مسیر با در نظر گرفتن وضعیت ترافیک و آب‌وهوا، نمونه‌هایی از تأثیر فناوری‌هاست. با اطمینان می‌توان گفت: «دیجیتال در حال بلعیدن جهان صنعتی و فیزیکی است.» تحول دیجیتال یک روند جهانی است و پناهمگاهی وجود نخواهد داشت که در آن بتوان از مدل‌های کسب‌وکار قدیمی محافظت کرد. کشورها و دولت‌ها نیز از این تحولات ایمن نیستند. چگونگی عملیات دولت و نحوه تعامل دولت با شهروندان، کسب‌وکارها، مؤسسات و سایر شرکت‌های دولتی تحت تأثیر فناوری‌های نوظهور قرار گرفته‌اند. این عصر، شیوه‌های جدیدی را برای مدیریت فرایندها و ارائه خدمت به کاربران ارائه نموده و حجم زیادی از داده‌ها و اطلاعات را در اختیار کاربران و ارائه‌دهندگان خدمات قرار می‌دهد.

تحول دیجیتال، اقتصاد امروز را نیز تغییر داده و دیجیتالی شدن اقتصاد به نوآوری، کارایی و پیشرفت خدمات کمک کرده است. افزایش بهره‌وری، نوآوری، رشد اقتصادی و کاهش بیکاری، یکی از اهداف استراتژی‌های ملی دیجیتال می‌باشد. صرفه‌جویی در زمان و هزینه انجام کار و بهبود بهره‌وری، تأثیر قابل توجهی بر رشد اقتصادی دارد. پیشرفت‌های صورت گرفته در زمینه فناوری‌ها زمانی که در مقیاس بزرگ به کار گرفته می‌شوند، تأثیر قابل توجهی در هزینه‌های عملیاتی ایجاد می‌کنند. به عنوان مثال در صنعت بهداشت و درمان با استفاده از کلان داده و یادگیری ماشینی می‌توان روش‌های درمانی متناسب برای هر بیمار ارائه نمود و هزینه‌های درمان را کاهش داد. برای رشد پایدار و ارتقاء وضعیت رفاه اجتماعی در کشورهای مختلف، تحول دیجیتال یک ضرورت است. از تأثیرات قابل توجه تحول دیجیتال بر رفاه اجتماعی می‌توان به افزایش کیفیت زندگی، احساس برابری و افزایش دسترسی به خدمات پایه برای تمامی آحاد جامعه، توسعه پایدار، سلامتی، انرژی‌های پاک و مقرون به صرفه و رشد اقتصادی اشاره کرد. همچنین افزایش شفافیت، اعتماد، ایمنی و افزایش کارایی امور

دولتی (مانند سلامت و آموزش) از تأثیرات سیاسی تحول دیجیتال است. بنابراین برای دولت‌ها ضروری است که با برنامه‌ریزی مناسب و با در نظر گرفتن اولویت‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی خود زمینه‌های تحقیق، توسعه و بکارگیری فناوری‌های تحول دیجیتال را فراهم نمایند.

منظور از تحول دیجیتال، بهره‌گیری از فناوری‌های تحول‌آفرین به عنوان اهرمی برای ارتقاء چشمگیر عملکرد است. به بیان دیگر تحول دیجیتال مجموعه اقدام‌هایی است که به منظور بکارگیری فناوری‌های تحول‌آفرین و بهره‌برداری از منافع آن‌ها برای تحول یک سیستم انجام می‌شود.

این چارچوب شامل سه لایه آثار، کاربردها و توانمندسازهاست که در کنار هم به دنبال تحقق ایران دیجیتال خواهند بود.
شرح مختصر هر یک از این لایه‌ها عبارتست از:

لایه آثار: اثرات کاربرد تحول دیجیتال
در حل مسائل کلان اولویت‌دار کشور

آثار اقتصادی: اثر تحول دیجیتال در کاهش فساد، افزایش
اشتغال، بهبود شفافیت و کاهش فقر و نابرابری

آثار اجتماعی: اثر تحول دیجیتال در ارتقای سرمایه اجتماعی،
ارتقای امنیت روانی و اجتماعی و سلامت روان

آثار زیست محیطی: اثر تحول دیجیتال در کاهش بحران آب و
آلودگی هوا

لایه کاربرد: ارزش‌آفرینی از توانمندسازها در حوزه‌های کسب‌وکار، دولت و جامعه

لایه توانمندساز: فراهم‌سازی زمینه‌های
بهره‌برداری و ارزش‌آفرینی تحول دیجیتال شامل
قانون، هویت، امنیت، سواد، داده باز و زیرساخت.

ایران دیجیتال

آثار

زیست محیطی
کاهش بحران آب
کاهش بحران آلودگی هوا

اقتصادی
کاهش فساد
افزایش کارآمدی عملکردها
افزایش اشتغال
بهبود شفافیت
کاهش فقر و نابرابری

اجتماعی
ارتقا سرمایه اجتماعی
ارتقا سلامت روان
ارتقا امنیت روانی و اجتماعی

کاربردها

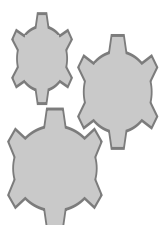
جامعه دیجیتال

کسب و کار دیجیتال

دولت دیجیتال

توانمندسازها

داده باز

سواد

امنیت

هویت

قانون

زیرساخت

ارکان جهت‌ساز تحول دیجیتال کشور

در پروژه حاضر دیدگاهی برای شکل‌گیری مدل پایه سند تحول دیجیتال کشور مورد نیاز بود که از چارچوب‌های مفهومی حاصل از بررسی اسناد و مطالعات بین‌المللی و داخلی، اسناد بالادستی، مسائل کلان کشور و نقایص و چالش‌های وضع موجود اکوسیستم، ابتکارات و طرح‌های در حال انجام کشور و مفروضات کاربردی برای ساخت یک مدل پایه بهره برده و در نهایت ارزیابی آن توسط خبرگان صورت گیرد. پس از طی کردن مراحل روش علم طراحی، ارکان جهت‌ساز تحول دیجیتال کشور طراحی شد.

چشم‌انداز

«جامعه‌ای سالم و مشارکت‌جو با اقتصادی هوشمند و دارای رشد پایدار و حاکمیتی کارآمد و شفاف
در نتیجه بهره‌گیری از فناوری‌های دیجیتال»

آرمان‌ها

- ❖ افزایش سلامت جسم و روان جامعه
- ❖ ارتقای مشارکت مردم در اداره جامعه
- ❖ افزایش کارآمدی عملکرد حاکمیت
- ❖ افزایش شفافیت
- ❖ افزایش اشتغال
- ❖ بهبود فضای رقابت آزاد

لایه آثار

اهداف

- ✓ بهبود شاخص بحران آب
- ✓ کاهش تعداد روزهای ناسالم سال
- ✓ بهبود رتبه شاخص سرمایه اجتماعی
- ✓ بهبود رتبه شاخص امنیت روانی و اجتماعی
- ✓ بهبود شاخص ناکارآمدی عملکرد
- ✓ افزایش امتیاز شاخص ادراک فساد
- ✓ کاهش نرخ بیکاری
- ✓ کاهش ضریب جینی

جامعه دیجیتال

- افزایش ضریب نفوذ اینترنت
- بهبود شاخص جست و جوی محتوا
- افزایش مشارکت در شبکه‌های اجتماعی
- افزایش درصد افراد دارای تجربه خرید آنلاین

شاخص‌های کسب و کار دیجیتال

- افزایش نرخ اشتغال در حوزه کسب‌وکار دیجیتال
- سهم کسب‌وکار دیجیتال از GDP
- تعداد یونیکورن‌ها
- تعداد SMEهای دیجیتال
- شاخص بهره‌وری

دولت دیجیتال

- بهبود رضایت شهروندان و کسب‌وکارها از خدمات دیجیتال
- رواج خدمات دولت دیجیتال
- استفاده از فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی نوظهور

هویت، افزایش شاخص ردپای دیجیتال

زیرساخت دیجیتال، بهبود شاخص اتصال جهانی

بهبود شاخص تنظیم مقررات دیجیتال

امنیت، افزایش شاخص امنیت سایبری

داده باز، بهبود امتیاز شاخص داده باز جهانی

بهبود شاخص سواد دیجیتال

راهبردهای ایران دیجیتال

تدوین راهبردهای تحول دیجیتال کشور نیز بر مبنای چارچوب کلان طراحی شده انجام شد. در هر لایه، راهبردها با بهره‌گیری از مطالعات الگوبرداری، مطالعه اسناد داخلی، بررسی مسائل اساسی کلان کشور و نیز بررسی و تحلیل چالش‌های اکوسیستم تحول دیجیتال تدوین گردید. شایان ذکر است که ۵ راهبرد برای لایه کاربرد و ۸ راهبرد برای لایه توانمندساز ارائه شده است:

- ارتقای بلوغ دیجیتال دولت

با توجه به طراحی برنامه‌های مختلف در حوزه دولت الکترونیکی و دولت هوشمند در دو دهه اخیر و اجرای پروژه‌های متعدد در این زمینه، سطح اولیه‌ای از بلوغ دیجیتال خدمات دولتی در نهادهای مختلف ایجاد شده است. رویکرد اتخاذ شده در این حوزه، ارتقای بلوغ دیجیتال دولت با هدف ایجاد قابلیت‌های دیجیتال و توسعه پلتفرم‌های ارائه خدمات عمومی می‌باشد.

- توسعه فضای کسب‌وکار دیجیتال (با رویکرد

ارتقای نوآوری و رقابت‌پذیری)

چالش‌های اصلی حوزه کسب‌وکار دیجیتال، موانع رقابت و بازدارندگی قوانین و مقررات می‌باشد. جهت‌گیری اصلی در این زمینه، بهبود فضای کسب‌وکار جهت تسهیل رقابت عادلانه می‌باشد.

- نفوذ در بازارهای دیجیتال منطقه و کشورهای

اسلامی

با توجه به پتانسیل‌های موجود در شرکت‌ها و کسب‌وکارهای بزرگ و نوپا، راهبرد مهم بسترسازی و حمایت از حضور فعال شرکت‌های ایرانی در بازارهای منطقه‌ای (به‌ویژه کشورهای اسلامی) می‌باشد.

- توسعه فناوری‌های دیجیتال در حوزه آموزش

مدارس و دانشگاه‌ها بستر اصلی رشد نیروی انسانی می‌باشد. حوزه آموزش یکی از حوزه‌های مهم تأثیرپذیر از قابلیت‌های فناوری‌های دیجیتال می‌باشد. رویکرد توسعه فناوری‌های دیجیتال در حوزه آموزش می‌تواند منجر به تغییرات بنیادین در نظام آموزشی کشور گردد.

- فراگیر نمودن خدمات دیجیتال برای

شهروندان

گسترده‌گی و عمق‌بخشی به کاربرد فناوری‌های دیجیتال در جامعه از طریق فرهنگ‌سازی و انجام اقدامات زیربنایی جهت فراگیری خدمات دیجیتال برای تمامی شهروندان جامعه امکان‌پذیر می‌باشد.

- توسعه سواد عمومی دیجیتال در سطح جامعه

یکی از مهم‌ترین راهبردها جهت ایجاد توانمندی لازم برای گسترش کاربردهای دیجیتال، توسعه سواد عمومی دیجیتال در بین بخش‌های مختلف جامعه با تمرکز بر گروه‌های مرجع اولویت‌دار می‌باشد.

- توسعه نیروی انسانی متخصص در حوزه تحول

دیجیتال

جهت‌گیری راهبردی پرورش توانمندی‌ها، توسعه نیروی انسانی متخصص در حوزه تحول دیجیتال با ایجاد تغییرات لازم در دوره‌های رسمی آموزشی مدارس و دانشگاه‌ها و دانش عمومی در جهت توسعه استعدادهای دیجیتال در جامعه می‌باشد.

- تقویت امنیت سایبری کشور با استفاده از

فناوری‌های تحول‌آفرین

با توجه به اینکه شاخص امنیت سایبری کشور وضعیت بهتری نسبت به سایر حوزه‌های دیجیتال دارد، جهت‌گیری اصلی در این حوزه تقویت امنیت سایبری کشور با سازماندهی نظام امنیت سایبری و تقویت زیرساختی جهت مقابله با تهدیدات نوظهور مبتنی بر فناوری‌های تحول‌آفرین می‌باشد.

- ساماندهی نظام هویت دیجیتال کشور

اقدامات متعددی در دستگاه‌ها و بخش‌های مختلف در زمینه هویت صورت پذیرفته است. راهبرد اصلی در این حوزه ساماندهی نظام هویت دیجیتال کشور می‌باشد.

- رویکرد باز به انتشار داده‌های عمومی

با توجه به اهمیت مساله فساد در کشور و نیز توجه سیاست‌گذاران و سازمان‌ها و نهادهای مختلف به موضوع شفافیت در سال‌های اخیر، رویکرد باز به انتشار داده‌های با

قابلیت انتشار عمومی، جهت‌گیری اصلی در این زمینه می‌باشد.

- توسعه زیرساخت‌های ارتباطی کشور جهت

پشتیبانی از اقتصاد دیجیتال

وضعیت زیرساخت‌های فناوری اطلاعات کشور مبتنی بر نیازهای موجود در وضعیت نسبتاً مناسبی می‌باشد. با توجه به نیازمندی‌ها و الزامات اقتصاد دیجیتال، رویکرد اصلی در حوزه زیرساخت، توسعه زیرساخت‌های ارتباطی کشور جهت پشتیبانی از اقتصاد دیجیتال می‌باشد.

- بازنگری و اصلاح قوانین و مقررات مرتبط با

اکوسیستم تحول دیجیتال

با توجه به تغییرات ایجاد شده در فضای کسب‌وکار و محیط جامعه مبتنی بر گسترش فناوری‌های تحول‌آفرین، جهت‌گیری اصلی در این زمینه بازنگری قوانین موجود و انجام اصلاحات لازم در قوانین و مقررات مرتبط با اکوسیستم تحول دیجیتال می‌باشد.

- اصلاح ساختار و بهبود رویه‌ها جهت تسهیل

بهره‌برداری از فناوری‌های تحول‌آفرین

با توجه به نیازمندی‌های ایجاد شده توسط فناوری‌های تحول‌آفرین لازم است تا ساختاری انعطاف‌پذیر در نظام ایجاد قوانین و تنظیم مقررات ایجاد گردد. راهبرد اصلی در این جهت اصلاح ساختار و بهبود رویه‌ها جهت تسهیل بهره‌برداری از فناوری‌های تحول‌آفرین می‌باشد.

لایه توانمندساز

راهبرد

توسعه سواد عمومی دیجیتال در سطح جامعه

سیاست

➤ توجه همزمان به فرصت‌ها و تهدیدهای عصر دیجیتال در سوادآموزی

پروژه

- طراحی و اجرای برنامه‌های دانش‌افزایی در جهت توسعه سواد پایه دیجیتال برای گروه‌های مرجع اولویت‌دار
- طراحی و اجرای برنامه‌هایی جهت افزایش بهره‌برداری آگاهانه آحاد جامعه از فناوری‌های تحول دیجیتال

راهبرد

توسعه نیروی انسانی متخصص در حوزه تحول دیجیتال

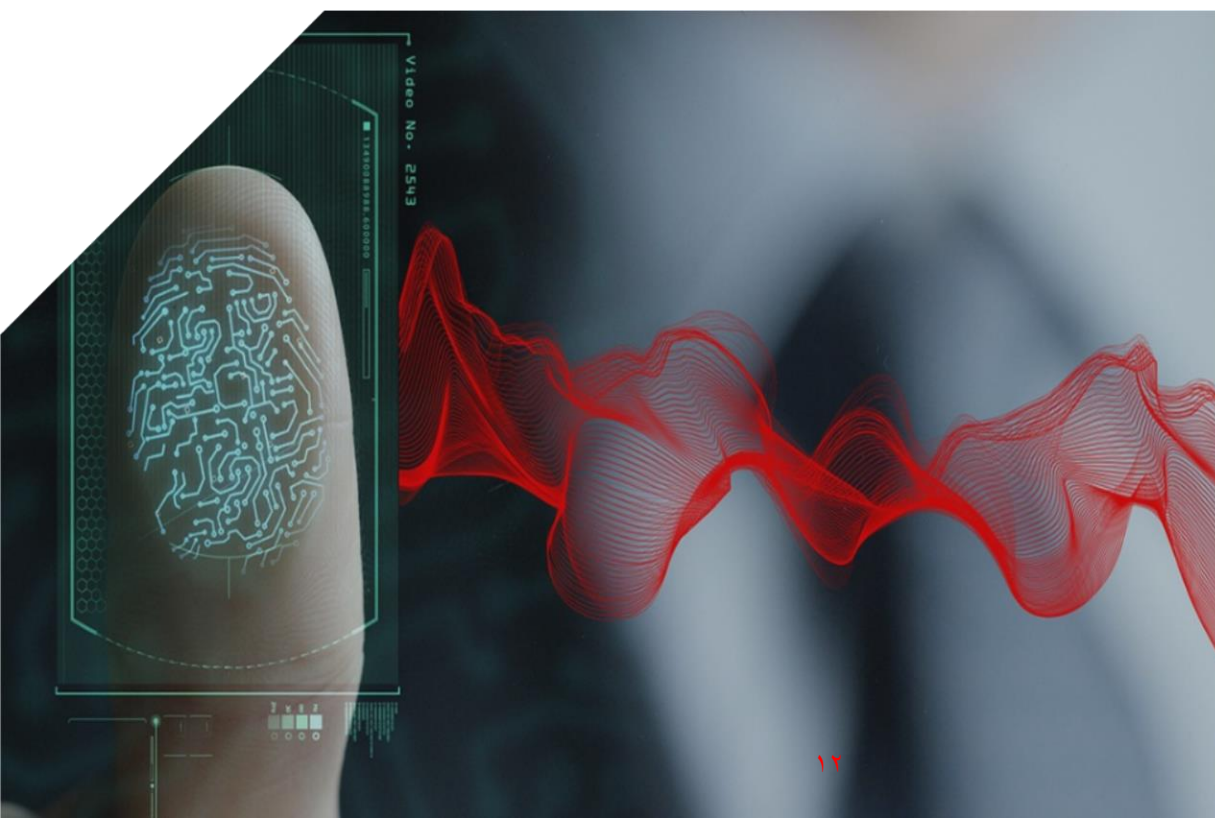
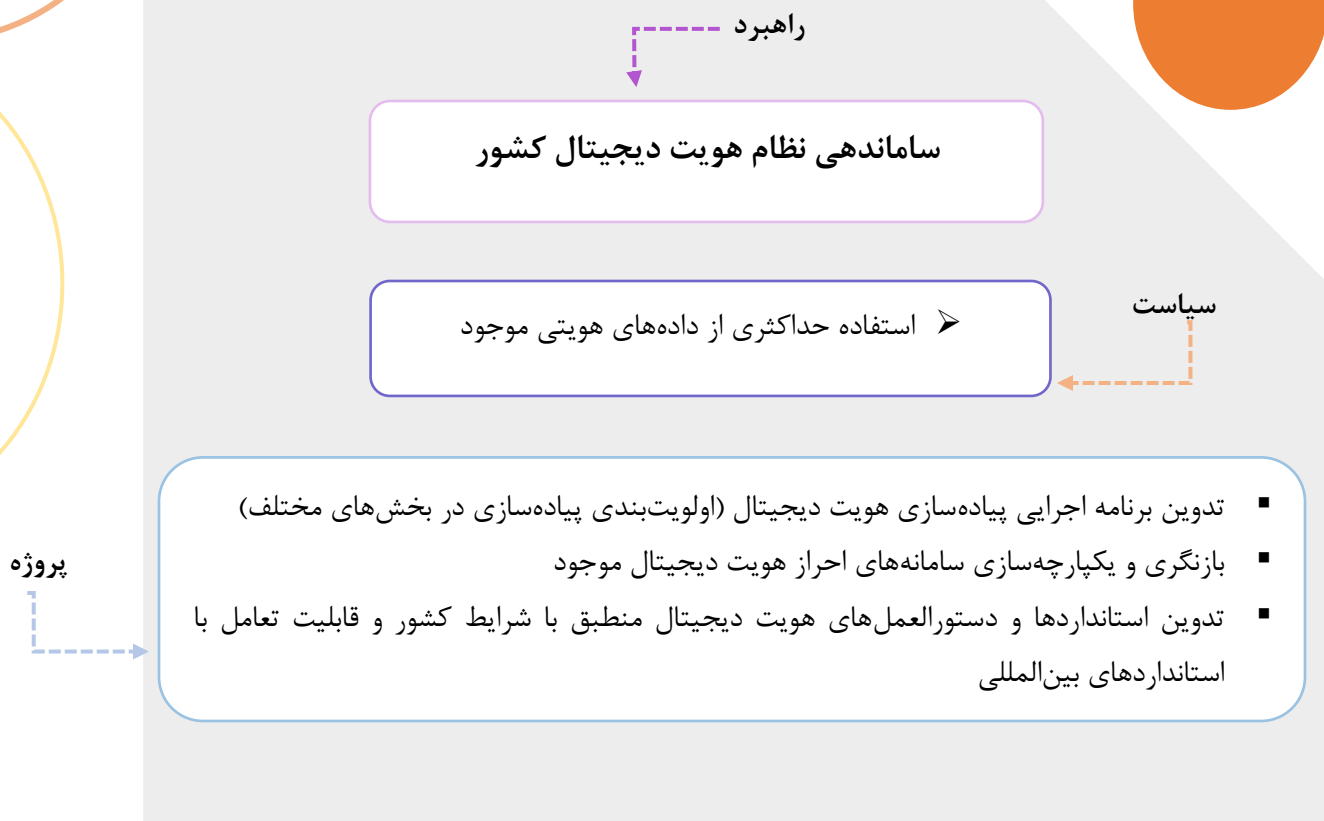
سیاست

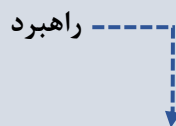
➤ حمایت از پرورش استعدادهای دیجیتال در مدارس و دانشگاه‌ها

- طراحی دوره‌های کاربردی و تخصصی با تمرکز بر نیازهای دانشی و مهارت‌های سرمایه‌های انسانی سازمان‌ها در عصر دیجیتال
- بازنگری و طراحی رشته‌ها و برنامه‌های درسی و برگزاری رویدادهای تخصصی برای دانشجویان (با تمرکز بر نیازهای دانشی و مهارتی عصر دیجیتال)
- بازنگری و طراحی برنامه‌های درسی و برگزاری رویدادهای تخصصی برای دانش‌آموزان (با تمرکز بر نیازهای دانشی و مهارتی عصر دیجیتال)

پروژه

تقویت امنیت سایبری کشور با استفاده از فناوری‌های تحول‌آفرین

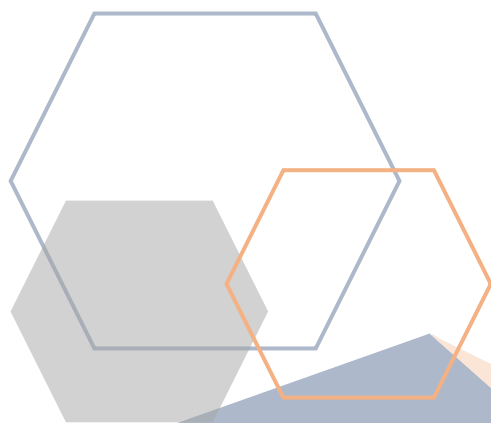
- جلب مشارکت بخش خصوصی برای همکاری در پیشبرد اهداف امنیت داده
- خوداتکایی در زمینه تولید محصولات امنیت سایبری
- تقویت زیرساخت‌های فنی بجای رویکرد محدودسازی فضای سایبری
- ساده‌سازی وظایف کاربر نهایی در راهکارهای پیاده‌سازی امنیت سایبری

سیاست

- طراحی نظام مدیریت امنیت سایبری کشور (تقسیم‌کار ملی) با محوریت فناوری‌های تحول‌آفرین
- تدوین استاندارد و دستورالعمل‌های امنیت کسب‌وکارهای پلتفرمی
- ایجاد تمهیدات لازم برای مقابله با مشکلات و تهدیدات امنیتی ناشی از فناوری‌های تحول‌آفرین

پروژه

داده باز

راهبرد

رویکرد باز به انتشار داده‌های عمومی

سیاست

➤ الزام به انتشار، دسترسی دائم و پایدار و به‌روزرسانی مداوم داده‌های دولت

- شناسایی و اولویت‌بندی داده‌های باارزش عمومی (غیر حساس و غیرخصوصی) جهت انتشار و شناسایی دارندگان آنها
- طراحی سازوکارهای حفاظت از داده‌های حیاتی کشور با بهره‌گیری از قابلیت فناوری‌های تحول‌آفرین
- تدوین استانداردهای فنی انتشار داده‌ها
- تحلیل داده‌های باز برای ارتقاء کیفیت خط‌مشی‌های عمومی بااهمیت

پروژه

زیر ساخت

راهبرد

توسعه زیرساخت‌های ارتباطی کشور جهت پشتیبانی از اقتصاد دیجیتال

سیاست

- رقابتی نمودن ارائه خدمات زیرساخت ارتباطی با واگذاری به بخش خصوصی
- حمایت از توسعه پلتفرم به‌عنوان خدمت
- تقویت مراکز داده ملی
- توسعه پوشش شبکه فیبر نوری کشور
- توسعه ظرفیت اینترنت بین‌الملل
- توسعه ظرفیت شبکه ملی اطلاعات
- آزادسازی باندهای فرکانسی
- بازنگری در معماری شبکه زیرساخت مبتنی بر فناوری‌های نوین

پروژه

- توسعه آزمایشی شبکه فایوجی در کشور
- توسعه زیرساخت ماهواره‌ای جهت بهره‌برداری عمومی و کسب‌وکارهای فضا پایه

قانون

راهنبرد

بازنگری و اصلاح قوانین و مقررات مرتبط با اکوسیستم تحول دیجیتال

سیاست

- مشارکت حداکثری اصناف و تشکلهای در فرایند قانون گذاری
- رویکرد حداقلی تدوین قوانین و تنظیم مقررات در نهادهای قانون گذار و تصمیم ساز کشور

- بازنگری لوايح در حال بررسی حقوق سایبری کشور با محوریت تحول دیجیتال و تدوین آیین نامه های اجرایی مرتبط
- اصلاح قانون تجارت به منظور شمول مسائل کسب و کارهای دیجیتال کشور
- اصلاح قانون کار و آیین نامه ها و دستورالعمل های مرتبط با آن بر اساس شرایط جدید کار در عصر دیجیتال (فریلنسرها، مشاوران، مربیان، جمع سپاری)
- فعال نمودن هیئت مقررات زدایی وزارت امور اقتصادی و دارایی جهت کاهش قوانین بازدارنده توسعه اقتصاد دیجیتال

پروژه

اصلاح ساختار و بهبود رویه ها جهت تسهیل بهره برداری از فناوری های تحول آفرین

راهنبرد

- تنظیم مقررات پویا و انعطاف پذیر با هدف شکل گیری بازار رقابتی و ترویج نوآوری
- تمرکز بر اصول ۱۰ گانه بیانیه دیوان حاکمیت اینترنت

سیاست

پروژه

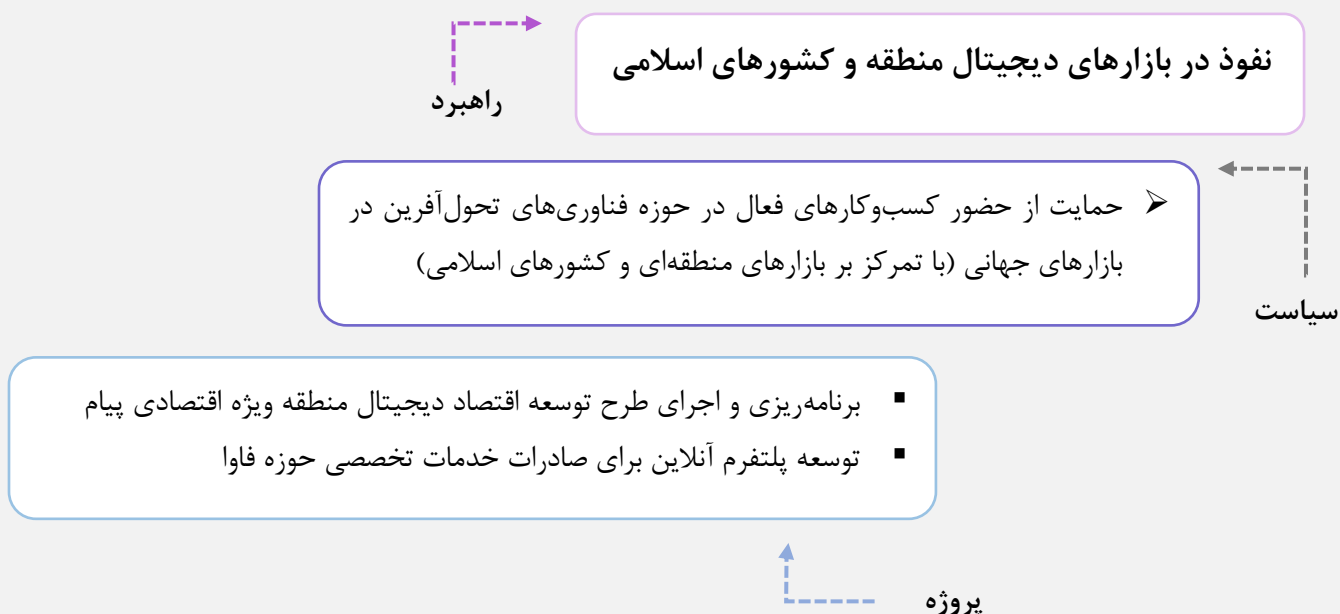
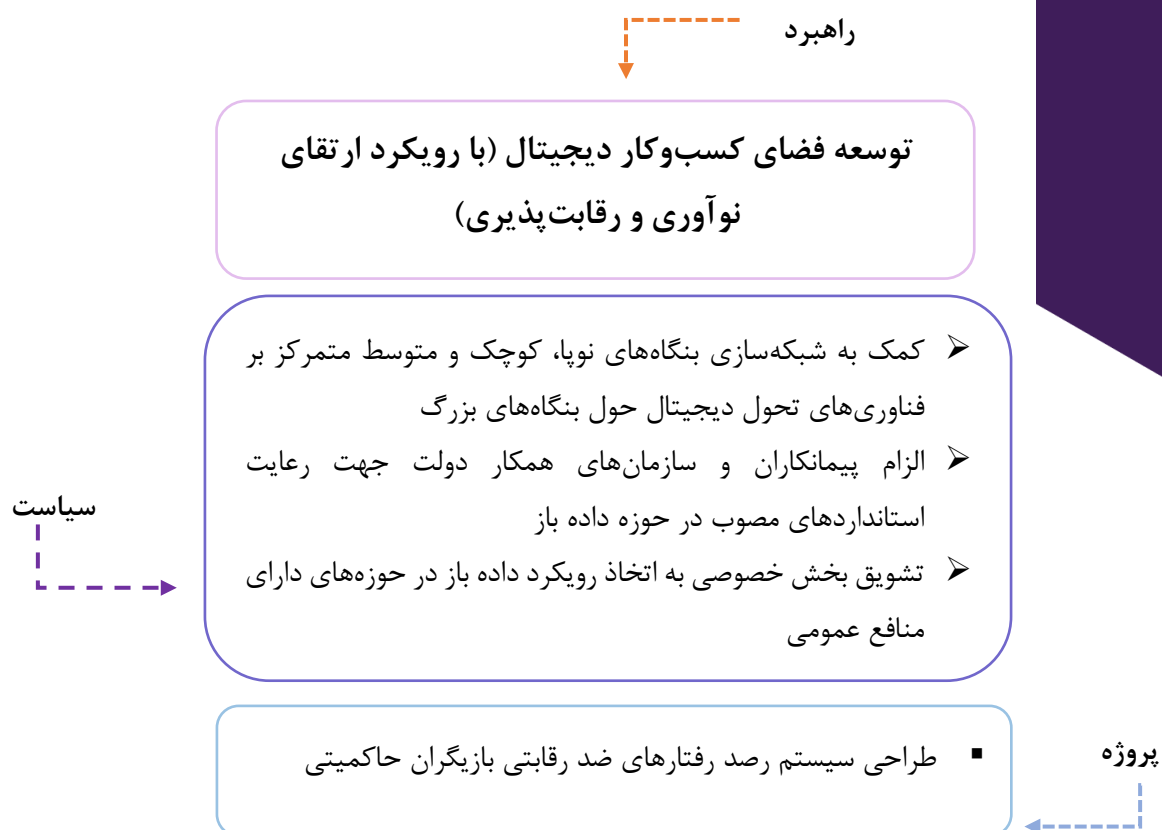
- تدوین دستورالعمل اجرایی مالکیت داده ها
- تدوین دستورالعمل حقوقی برای فعالیت کسب و کارهای پلتفرمی
- تهیه طرح پیشنهادی بازنگری در اعضای شورای عالی فضای مجازی با هدف جلب مشارکت حداکثری از بازیگران مطرح اکوسیستم دیجیتال کشور
- طراحی مدل ارزش گذاری دارایی های دیجیتال (ذیل خلأهای قانونی)
- ایجاد چارچوب های قانونی برای اجرای قراردادهای رسیدگی به اختلافات (موضوعاتی مانند دانش تخصصی دیجیتال در قضاوت و شعب تخصصی)

دولت دیجیتال

کسب و کار دیجیتال

جامعه دیجیتال

راهبرد

توسعه سواد عمومی دیجیتال در سطح جامعه

سیاست

➤ توجه همزمان به فرصت‌ها و تهدیدهای عصر دیجیتال در سوادآموزی

- طراحی و اجرای برنامه‌های دانش‌افزایی در جهت توسعه سواد پایه دیجیتال برای گروه‌های مرجع اولویت‌دار
- طراحی و اجرای برنامه‌هایی جهت افزایش بهره‌برداری آگاهانه آحاد جامعه از فناوری‌های تحول دیجیتال

پروژه

راهبرد

فراگیر نمودن خدمات دیجیتال برای شهروندان

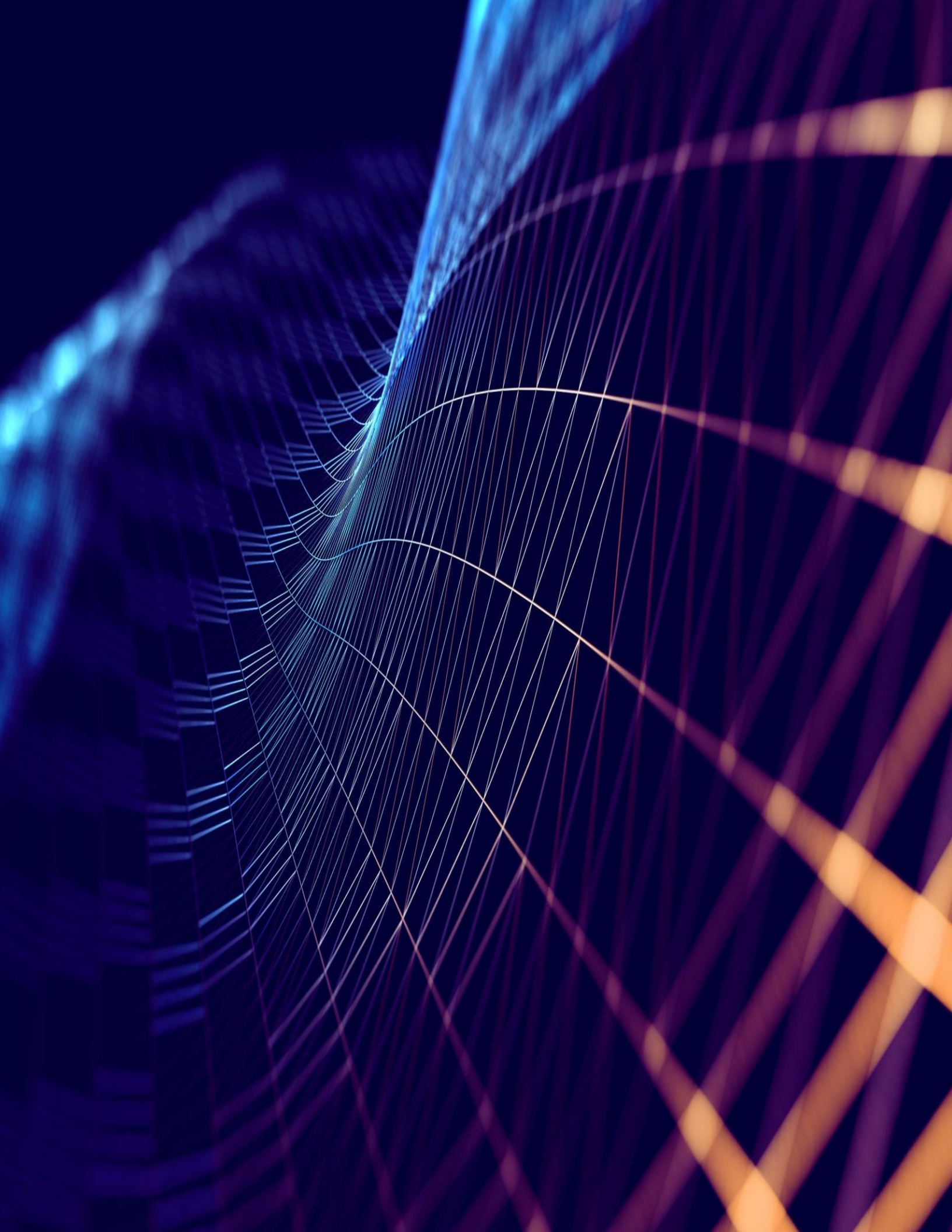
سیاست

- توسعه فرهنگ دیجیتال در جامعه
- پشتیبانی از ایده‌ها و ابتکارات دیجیتال برای حمایت از گروه‌های خاص مانند معلولین، سالخوردگان و بی‌سوادان

- برنامه‌ریزی و ایجاد خدمات و محتوای دیجیتال برای گروه‌های خاص (سالخوردگان، معلولان)
- توسعه بستر لازم برای بهره‌گیری از ظرفیت شبکه اجتماعی در راستای کاهش فاصله میان دولت و جامعه
- طراحی و توسعه پلتفرم سلامت مبتنی بر فناوری‌های تحول دیجیتال
- طراحی و توسعه پلیس هوشمند مبتنی بر فناوری‌های تحول دیجیتال
- طراحی تجربه دیجیتال شهروند

پروژه

نگاشت راهبردهای ایران دیجیتال با مسائل اساسی کشور

از آنجاکه هدف از تهیه نقشه راه تحول دیجیتال ایران، تلاش برای حل مسائل اساسی کلان کشور می‌باشد، ماتریس راهبرد/مسائل کلان تنظیم شد. در این ماتریس مسائلی که مبتنی بر اجرای هر راهبرد (و سیاست‌ها و پروژه‌های ذیل آن) قابلیت بهبود دارند، مشخص شده است. مثلاً ارتقای بلوغ دیجیتال دولت می‌تواند در حل مسأله آب، فساد، ناهنجاری‌های ساختاری اقتصاد، ناکارآمدی عملکردها و همچنین آلودگی هوا مؤثر باشد. این تأثیر با توجه به مطالعات الگوبرداری و بررسی چالش‌ها و نیز نظرات خبرگان حاصل شده است. بررسی این اثرات حاکی از آن است که راهبردهای تدوین شده بیشترین تأثیر را در حل سه مسئله اساسی کلان کشور یعنی فساد، ناهنجاری‌های ساختاری اقتصاد و ناکارآمدی عملکردها خواهد داشت. از سوی دیگر بررسی اثرات راهبردها نشان می‌دهد بازنگری و اصلاح قوانین و مقررات مرتبط با اکوسیستم تحول دیجیتال و نیز اصلاح ساختار و بهبود رویه‌ها جهت تسهیل بهره‌برداری از فناوری‌های تحول‌آفرین بیشترین تأثیر را در حل مسائل اساسی کشور خواهد داشت. پس‌از آن، راهبرد توسعه فضای کسب‌وکار دیجیتال (با رویکرد ارتقای نوآوری و رقابت-پذیری) مؤثر خواهد بود. تحلیلی دیگر بر اساس تأثیر راهبردها بر جنبه‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی مسائل نشان می‌دهد که بیشترین تأثیرات راهبردها در جهت حل مسائل اقتصادی می‌باشد.

تحول دیجیتال ایران یعنی حل مسائل اساسی کشور با بهره‌گیری از فناوری‌های تحول‌آفرین

از آنجاکه از ۱۰ مسئله اساسی مورد بررسی، پنج مورد اقتصادی هستند، رویکرد تدوین راهبردها نیز بر این اساس انجام شده است. نکات شایان توجه دیگر به شرح زیر است:

- در بخش مسائل اقتصادی راهبردهای بازنگری و اصلاح قوانین و مقررات مرتبط با اکوسیستم تحول دیجیتال و اصلاح ساختار و بهبود رویه‌ها جهت تسهیل بهره‌برداری از فناوری‌های تحول‌آفرین بر روی مسائل بیشتری تأثیر گذارند.
- در مسائل اجتماعی راهبردهای فراگیر نمودن خدمات دیجیتال برای شهروندان و توسعه سواد عمومی دیجیتال در سطح جامعه در حل سه مسئله اصلی این بخش اثرگذار است.
- در مسائل زیست‌محیطی راهبردهای ارتقای بلوغ دیجیتال دولت، توسعه فضای کسب‌وکار دیجیتال (با رویکرد ارتقای نوآوری و رقابت‌پذیری) و نیز توسعه نیروی انسانی متخصص در حوزه تحول دیجیتال بیشتر مؤثرند.
- در بهبود مسئله فساد راهبردهای ارتقای بلوغ دیجیتال دولت، توسعه فضای کسب‌وکار دیجیتال (با رویکرد ارتقای نوآوری و رقابت‌پذیری)، فراگیر نمودن خدمات دیجیتال برای شهروندان، ساماندهی نظام هویت دیجیتال کشور، رویکرد

باز به انتشار داده‌های عمومی، بازنگری و اصلاح قوانین و مقررات مرتبط با اکوسیستم تحول دیجیتال و اصلاح ساختار و بهبود رویه‌ها جهت تسهیل بهره‌برداری از فناوری‌های تحول‌آفرین مؤثرند.

- در بهبود مسئله ناهنجاری‌های ساختاری اقتصاد راهبردهای ارتقای بلوغ دیجیتال دولت، توسعه فضای کسب‌وکار دیجیتال (با رویکرد ارتقای نوآوری و رقابت‌پذیری)، ساماندهی نظام هویت دیجیتال کشور، رویکرد باز به انتشار داده‌های عمومی، توسعه زیرساخت‌های ارتباطی کشور جهت پشتیبانی از اقتصاد دیجیتال، بازنگری و اصلاح قوانین و مقررات مرتبط با اکوسیستم تحول دیجیتال و نیز اصلاح ساختار و بهبود رویه‌ها جهت تسهیل بهره‌برداری از فناوری‌های تحول‌آفرین اثرگذارند.

ایران دیجیتال یعنی ایرانی آباد و مقتدر در عصر دیجیتال

- در کاهش مسئله بیکاری راهبردهای توسعه فضای کسب‌وکار دیجیتال (با رویکرد ارتقای نوآوری و رقابت‌پذیری)، نفوذ در بازارهای دیجیتال منطقه و کشورهای اسلامی، توسعه نیروی انسانی متخصص در حوزه تحول دیجیتال، تقویت امنیت سایبری کشور با استفاده از فناوری‌های تحول‌آفرین، توسعه زیرساخت‌های ارتباطی کشور جهت پشتیبانی از اقتصاد دیجیتال مؤثر خواهند بود.

- در بهبود مسئله ناکارآمدی عملکردها راهبردهای ارتقای بلوغ دیجیتال دولت، توسعه نیروی انسانی متخصص در حوزه تحول دیجیتال، تقویت

امنیت سایبری کشور با استفاده از فناوری‌های تحول‌آفرین، ساماندهی نظام هویت دیجیتال کشور رویکرد باز به انتشار داده‌های عمومی، بازنگری و اصلاح قوانین و مقررات مرتبط با اکوسیستم تحول دیجیتال و اصلاح ساختار و بهبود رویه‌ها جهت تسهیل بهره‌برداری از فناوری‌های تحول‌آفرین تأثیر دارند.

- در مسئله فقر و نابرابری راهبردهای توسعه فضای کسب‌وکار دیجیتال (با رویکرد ارتقای نوآوری و رقابت‌پذیری)، نفوذ در بازارهای دیجیتال منطقه و کشورهای اسلامی، توسعه فناوری‌های دیجیتال در حوزه آموزش، توسعه زیرساخت‌های ارتباطی کشور جهت پشتیبانی از اقتصاد دیجیتال، بازنگری و اصلاح قوانین و مقررات مرتبط با اکوسیستم تحول دیجیتال و نیز اصلاح ساختار و بهبود رویه‌ها جهت تسهیل بهره‌برداری از فناوری‌های تحول‌آفرین اثر دارند.

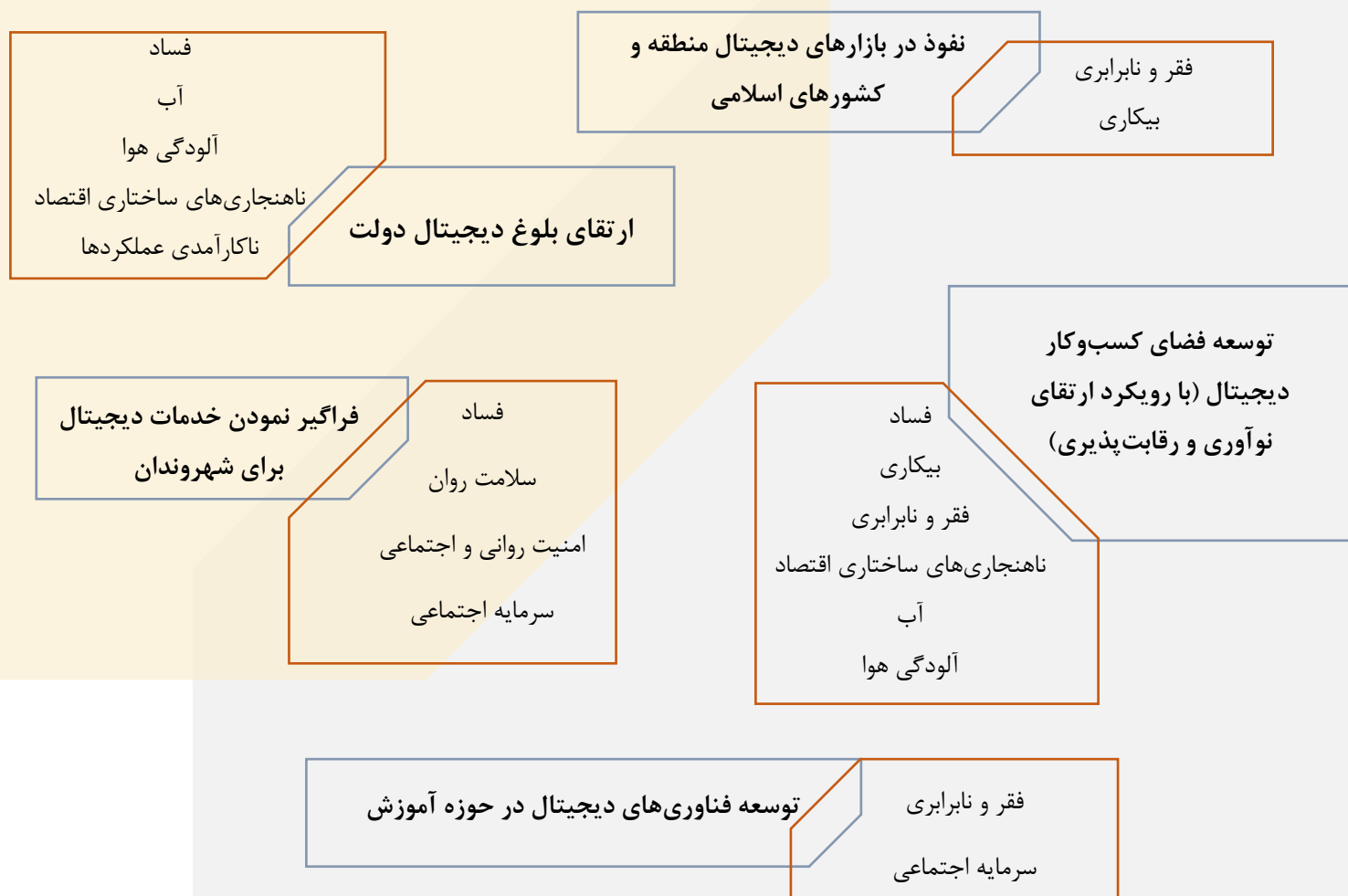
- در حل مسئله سلامت روان راهبردهای فراگیر نمودن خدمات دیجیتال برای شهروندان و توسعه سواد عمومی دیجیتال در سطح جامعه مؤثرند.

- در مسئله امنیت روانی و اجتماعی راهبردهای فراگیر نمودن خدمات دیجیتال برای شهروندان، توسعه سواد عمومی دیجیتال در سطح جامعه، رویکرد باز به انتشار داده‌های عمومی، بازنگری و اصلاح قوانین و مقررات مرتبط با اکوسیستم تحول دیجیتال و اصلاح ساختار و بهبود رویه‌ها جهت تسهیل بهره‌برداری از فناوری‌های تحول‌آفرین تأثیر دارند.

- بهبود مسئله سرمایه اجتماعی با استفاده از راهبردهای توسعه فناوری‌های دیجیتال در حوزه آموزش، فراگیر نمودن خدمات دیجیتال برای شهروندان، توسعه سواد عمومی دیجیتال در سطح جامعه، رویکرد باز به انتشار داده‌های عمومی،

بازنگری و اصلاح قوانین و مقررات مرتبط با اکوسیستم تحول دیجیتال و اصلاح ساختار و بهبود رویه‌ها جهت تسهیل بهره‌برداری از فناوری‌های تحول‌آفرین ممکن می‌گردد.

- برای بحران آب بهره‌مندی از راهبردهای ارتقای بلوغ دیجیتال دولت، توسعه فضای کسب‌وکار دیجیتال (با رویکرد ارتقای نوآوری و رقابت‌پذیری)، توسعه نیروی انسانی متخصص در حوزه تحول دیجیتال و توسعه زیرساخت‌های ارتباطی کشور جهت پشتیبانی از اقتصاد دیجیتال مؤثر خواهد بود.
- در مسئله آلودگی هوا راهبردهای ارتقای بلوغ دیجیتال دولت، توسعه فضای کسب‌وکار دیجیتال (با رویکرد ارتقای نوآوری و رقابت‌پذیری) و توسعه نیروی انسانی متخصص در حوزه تحول دیجیتال تأثیر خواهند داشت.

توسعه سواد عمومی دیجیتال در سطح جامعه

سلامت روان

امنیت روانی و اجتماعی

سرمایه اجتماعی

تقویت امنیت سایبری کشور با استفاده از فناوری‌های تحول‌آفرین

بیکاری

ناکارآمدی عملکردها

توسعه نیروی انسانی متخصص در حوزه تحول دیجیتال

بیکاری

ناکارآمدی عملکردها

آلودگی هوا

آب

رویکرد باز به انتشار داده‌های عمومی

فساد

ناکارآمدی عملکردها

امنیت روانی و اجتماعی

سرمایه اجتماعی

ناهنجاری‌های ساختاری اقتصاد

فساد

ناکارآمدی عملکردها

ناهنجاری‌های ساختاری اقتصاد

ساماندهی نظام هویت دیجیتال کشور

ناهنجاری‌های ساختاری اقتصاد

بیکاری

فقر و نابرابری

آب

توسعه زیرساخت‌های ارتباطی کشور جهت پشتیبانی از اقتصاد دیجیتال

بازنگری و اصلاح قوانین و مقررات مرتبط با

اکوسیستم تحول دیجیتال

فساد

ناهنجاری‌های ساختاری اقتصاد

ناکارآمدی عملکرد

فقر و نابرابری

امنیت روانی و اجتماعی

سرمایه اجتماعی

اصلاح ساختار و بهبود رویه‌ها جهت تسهیل بهره‌برداری از فناوری‌های تحول‌آفرین

نتیجه‌گیری

دیجیتال در سطح ملی در حل مسائل اقتصادی مانند کاهش فساد، افزایش اشتغال، بهبود شفافیت و کاهش فقر و نابرابری، مسائل اجتماعی مانند ارتقای سرمایه اجتماعی، ارتقای امنیت روانی و اجتماعی و سلامت روان و نیز مسائل زیست محیطی مانند کاهش بحران آب و کاهش بحران آلودگی هوا نمود خواهد یافت.

چشم‌انداز ایران دیجیتال برای سال ۱۴۰۴ به صورت «جامعه‌ای سالم و مشارکت‌جو با اقتصادی هوشمند و دارای رشد پایدار و حاکمیتی کارآمد و شفاف در نتیجه بهره‌گیری از فناوری‌های دیجیتال» ارائه شد.

هدف از این خلاصه اجرایی، معرفی ارکان جهت‌ساز ایران دیجیتال شامل چشم‌انداز، آرمان‌ها، اهداف، راهبردها و سیاست‌ها بود. به این منظور ابتدا چارچوب کلان تحول دیجیتال ایران در سه لایه آثار، کاربردها و توانمندسازها معرفی شد. مبنای این چارچوب، تقویت توانمندسازها (شامل زیرساخت، داده‌باز، هویت، امنیت، قانون و سواد دیجیتال) به منظور ایجاد بستری برای کاربرد تحول دیجیتال در سطح دولت، کسب‌وکارها و جامعه است تا از طریق توسعه فضای کسب‌وکار، فرهنگ‌سازی و ایجاد امنیت در جامعه و همچنین هوشمندسازی در ارائه خدمات دولت به شهروندان و کسب‌وکارها، مسائل اساسی اولویت‌دار ایران مرتفع گردد. بنابراین اثرات تحول

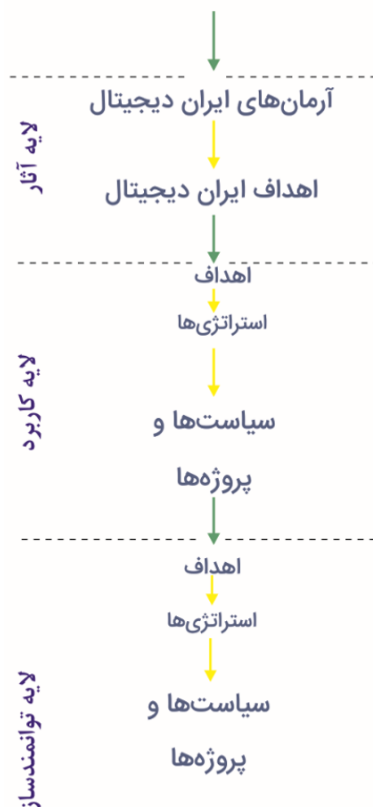
بر اساس چشم‌انداز تعیین‌شده و با توجه به مسائل اساسی کلان کشور شش هدف کیفی افزایش سلامت جسم و روان جامعه، ارتقای مشارکت مردم در اداره جامعه، افزایش کارآمدی عملکرد حاکمیت، افزایش شفافیت، افزایش اشتغال و بهبود فضای رقابت آزاد تدوین گردید. طی فرایند علم طراحی ۱۳ راهبرد نیز مشخص شد. به منظور تعیین اثرات این راهبردها بر مسائل اساسی کلان کشور نداشت راهبردها/مسائل ترسیم گردید. بررسی این اثرات حاکی از آن است که راهبردهای تدوین‌شده بیشترین تأثیر را در حل سه مسئله اساسی کلان کشور یعنی فساد، ناهنجاری‌های ساختاری اقتصاد و ناکارآمدی عملکردها خواهد داشت. از سوی دیگر بررسی اثرات راهبردها نشان می‌دهد بازنگری و اصلاح قوانین و مقررات مرتبط با اکوسیستم تحول دیجیتال و نیز اصلاح ساختار و بهبود رویه‌ها جهت تسهیل بهره‌برداری از فناوری‌های

تحول‌آفرین بیشترین تأثیر را در حل مسائل اساسی کشور خواهد داشت.

همچنین ۳۰ سیاست و ۴۲ پروژه نیز در برنامه قرار گرفت. ۱۷ پروژه مربوط به لایه کاربرد و ۲۵ پروژه در ارتباط با لایه توانمندسازهاست. پروژه‌ها برای بازه زمانی دو ساله پیشنهاد شده‌اند زیرا با توجه به انتخاب رویکرد چابک و بر اساس اصل تجربه‌گری در تحول دیجیتال، برنامه‌ریزی بلندمدت برای پروژه‌ها منطقی نمی‌باشد و اجرای پروژه‌ها در قالب فازهایی برنامه‌ریزی می‌گردد. برای فاز اول (بازه زمانی از ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۰) عناوین پروژه‌ها مشخص شده است اما افق زمانی چشم‌انداز، اهداف، راهبردها و سیاست‌ها برای سال ۱۴۰۴ در نظر گرفته شده است.

چشم انداز ایران دیجیتال

جامعه‌ای سالم و مشارکت‌جو

با اقتصادی هوشمند و دارای رشد پایدار

حاکمیتی کارآمد و شفاف

در نتیجه بهره‌گیری از فناوری‌های دیجیتال

چارچوب تفصیلی ایران دیجیتال

کارفرما

وزارت ارتباطات و
فناوری اطلاعات

ناظر پروژه
علیرضا یاری

مدیر تیم نظارت
پروژه
نیلوفر مرادحاصل

عالی ترین مقام مسئول
محمد جواد آذری جهرمی
(وزیر ارتباطات و فناوری
اطلاعات ایران)

تیم نظارت پروژه

مهدی فسنگری، اسفندیار
جهانگرد، لطفعلی عاقلی، زهرا
تقی پور، جمال صوفیه، بیتا
محبی خواه، اعظم صادق زاده

معاون مسئول

سیروس موثقی (معاون
برنامه ریزی و نظارت
راهبردی)

مجری

دانشگاه تهران

مدیر پروژه

مهدی شامی زنجانی

مشاور ارشد پروژه

مجید نیلی احمدآبادی

عالی ترین مقام مسئول

محمود نیلی احمدآبادی
(رئیس دانشگاه تهران)

قائم مقام مدیر
پروژه

مهدی شیرمحمدی

تیم دفتر مدیریت پروژه

نرگس فرزانه کندری، مصطفی بازیار،
سمانه رحیمیان، محسنه اسدی،
یاسمن قیدر، امیرحسین استیری،
فراز نبی، شیوا فرزنان، علیرضا
نبوتی، سید مهدی حسینی نسب،
مریم ساعدی، میلاد علی آبادی

معاون مسئول

محمد رحیمیان
(معاون پژوهشی)

مشاوران پروژه

نیما مختارزاده، وحید ماجد، هاتف
رسولی، امیرصادقی نشاط، بهنام
بهرک، وحید شاه منصوری، محمد
صیاد حقیقی، مهدی شریفی